

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Философия және саясаттану факультеті
Педагогика және білім беру менеджменті
Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану мамандығының
1-курс студенті.

Тақырыбы: Антропометриялық көрсеткіштерді
анықтау.

Орындаған: Архабаева А.
Қабылдаған: Басығараев Ж.

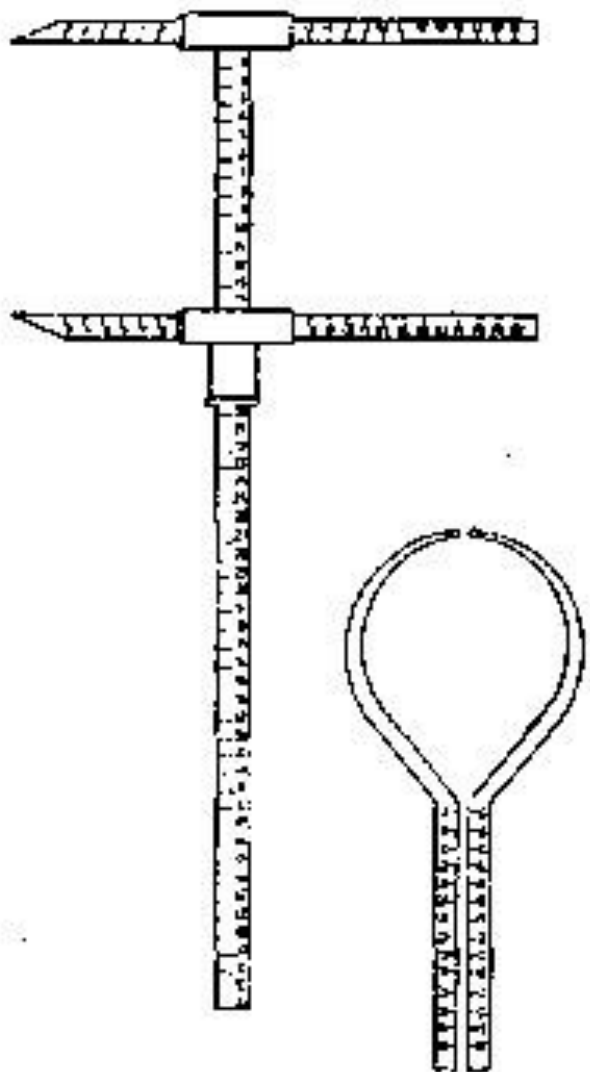

Рис. 4.

Антропометрия — адамның дене мүшелерін өлшеу арқылы оның дене құрылысына тән жыныстық, нәсілдік және жас ерекшеліктеріне жан-жақты анықтамалар беретін антропологиялық зерттеудің негізгі тәсілдерінің бірі. Антропометрия тәсілінің негізін алғаш француз антропологтары (19 ғ.) қалаған. Антропометрия өлшеу балдық бағалар арқылы жүргізіледі. Этник. антропологияда тірі адамның бас, бет, дене салмағы, бойы т.б. түрлі өлшемдер бойынша анықталады. Сонымен қатар бассүйек, қаңқа сүйектерге, көз, шаш, тері түстеріне де өлшеу жұмыстары жүргізіледі. Сөйтіп, А-лық материалдарға жан-жақты статистик. сипаттамалар беріледі. А-ның қолдану салалары өте көп: адамға киім тігу, аяқ киімдерін, өндіріс станоктарын, жиһаздардың түрлерін т.б. адам денесіне ыңғайлы етіп жасау кезінде антропометриялық деректер ескеріледі. Криминалистикада антропометриялық деректер қылмысты адамды тануда кең пайдаланылады.

4-7 жас арасындағы 1-ші топтағы ер балаларда салмақ көрсеткіші - $16,98 \pm 0,93$ ті құрап, осы көрсеткіш 2-ші топтағы балаларда - $22,86 \pm 3,05^*$ болып анықталып, 1-ші және қалыпты топпен ($17,26 \pm 0,90$) салыстырғанда түрде сенімді көрсеткіш болып айқындалды. Дене ұзындығы 1-3 жас арасындағы 1-ші топтағы ер балаларда - $90,25 \pm 7,88$ құраса, ал бұл көрсеткіш 2-ші топтағы балаларда – $92,7 \pm 20,7$, бақылау тобындағы балаларда - $91,63 \pm 5,39$ болып, салыстырмалы түрде 2 –ші топтағы балаларда дене ұзындығы жоғары болып кездескені анықталды. 1-3 жас арасындағы қыз балаларда осы көрсеткіш - $89,22 \pm 9,40$; $95,37 \pm 12,76$; $94 \pm 5,2$ болып анықталып, белгілі заңдылықтың сақталғаны айқындалды.

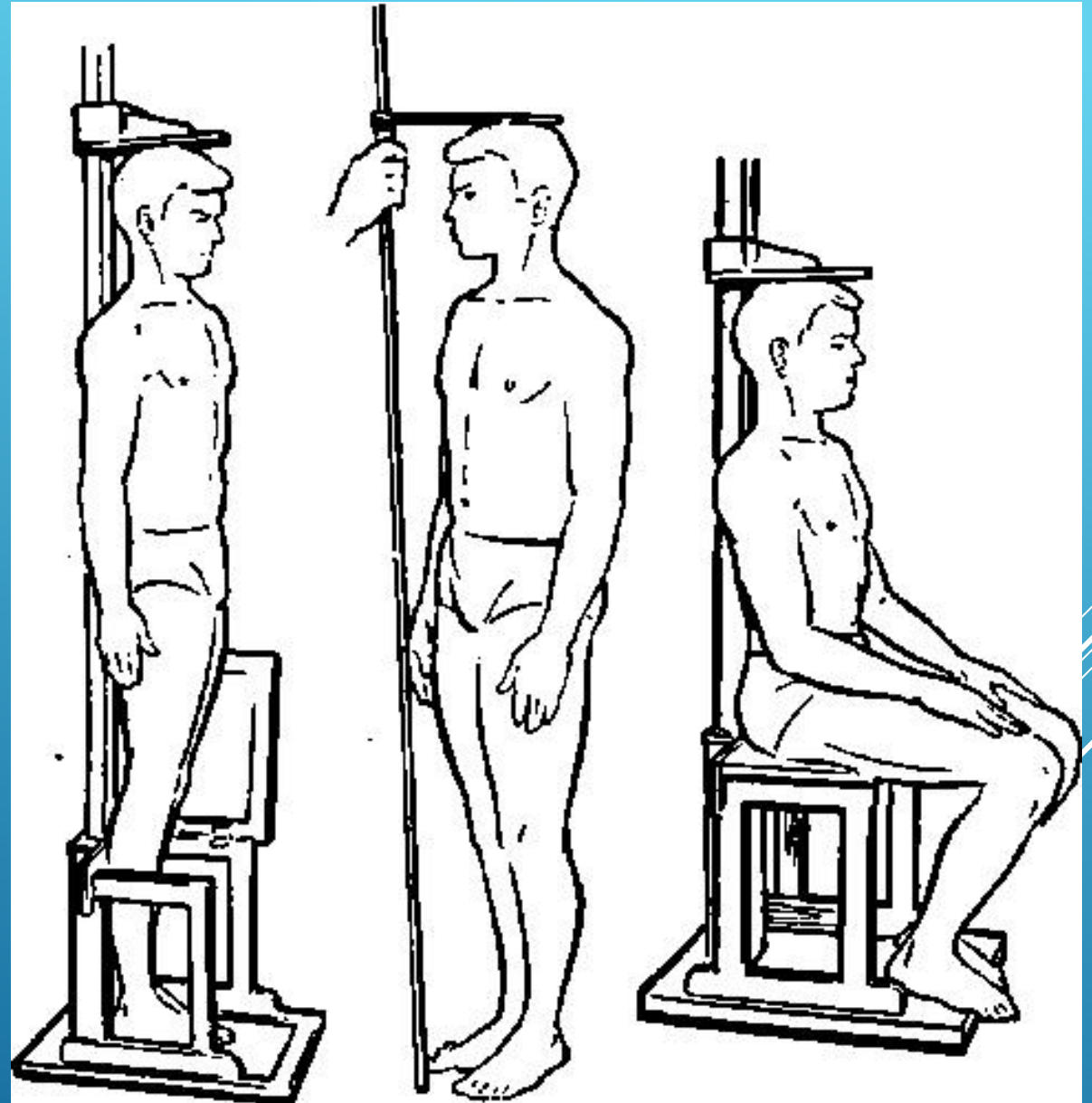
Баланың дамуы мен өсуі мен дамуының сыртқы белгісіне оның дене пропорциясының өзгеруі жатады. Дене пропорциясы деп адамның бастың , тұлға бойы мен аяқтарының ұзындығына қатынасын айтады. Ересек адаммен салыстырғанда жаңа туған сәбидің аяқтары қысқа , тұла бойымен бастары үлкен болады да , олардың дене пропорциясы : басының ұзындығы 1:4, тұла бойының ұзындығы 2:4 , аяқтарының ұзындығы 1:4 болады.

- ▶ Дене ұзындығы 4-7 жас арасындағы балаларда 1-ші топтағы ер балаларда $-105,3 \pm 5,43$; осы көрсеткіш 2-ші топта - $115,31 \pm 15,41$; ал бакылау тобында $-108,96 \pm 5,6$ болып анықталды.

Ал, 4-7 жас аралығындағы қыз балаларда 1-ші топта орта есеппен бой ұзындығы - $108,32 \pm 4,82$, 2-ші топта - $114,75 \pm 12,12$; ал калыпты топта $-111,01 \pm 5,7$ болып анықталды. Сонымен төмен қан қысымы анықталған балаларда физикалық даму белгілері астениялық сипатта болса, жоғары қан қысымы анықталған балаларда физикалық даму жоғары және орташа сипатта болды.

- ▶ Мейірбике антропометриялық өлшеуден соң сырқатты дәрігердің тексеруі кезінде де қатысады, консультант шақырады, ЭКГ мен басқа да диагноз қоюға арналған жедел зерттеулерге көмектеседі, содан кейін сырқаттарды санитарлық жуып-шаюға арналған жерге дейін апарды.

Адамның антропометриялық сипаттамаларын *статикалық* және *динамикалық* деп екі түрге бөледі. *Статикалық* сипаттамаларына адам денесінің жеке бөліктерінің статикалық өлшемдері жатады, бастың өлшемі, қолдың буыны өлшемі, табан өлшемі. *Динамикалық* сипаттамаларына буындардағы айналу бұрыштары кіреді, қол жеткізу аймағы (моторлық аймақ), дененің қозғалу әсері. *Статикалық* сипаттамалар сызықтық және доғалық бола алады, яғни сызықтық бірліктермен де, доғалық бірліктермен де өлшенеді.

1 айында – 600 гр. 1 осады.

2 айында - 800 гр

3 айында – 750 гр

4 айында – 700 гр

5 айында – 650 гр т.с.с.

Дене салмағын есептеу формуласы:

I - жарты жылдығында: $m + 800 \times n$

M – туылған аңдағы салмағы, n - айы

II – жарты жылдығында:

$(800 \times 6) + 400(n - 6)$ n – айы.

6 айлы бала салмағы – 4,800 осады. 2- 11 жаста $10,5 + 2n$, n- жасы.

12- 15 жаста $n \times 5 - 20$ n – жасы.

○ Образец текста

● Второй уровень

● Третий уровень

● Четвертый уровень

● Пятый уровень

- ▶ **Антропометрия**-науқас денесі мен жеке мүшелерін өлшеу арқылы адамның жетілуін анықтау. Аурухана бөлімшелеріндегі, емханалардағы, шипажайлардағы, демалыс үйлеріндегі мейірбикелер де қарапайым антропометриялық зерттеулер жүргізеді. Мейірбике сырқаттың бойын және көкірек шеңберін өлшейді.
- ▶ **Арнайы аспаппен сырқаттың бойын өлшеу.** Аспаптың тік тіреуі сантиметрлік бөліктері бар алаңшаға бекітілген. Тіркеудің бойымен көлденең орналасқан тақтайша қозғалады. Бойын өлшегенде сырқат тіркеуішке өкшесін, бөксесін, жауырынын, желкесін тигізіп арқа жағымен тұрады. Құлақ қалқанының жоғарғы ұшы мен көз сызығының ұшы бір горизонтал сызықтың бойында болатындай етіп басын ұстау қажет: тақтайшаны басына түсіріп, оның төменгі бөлуінің көрсеткішін санайды. Кейбір жағдайда сырқат бойын отырғызып қойып өлшейді, мұнда алынған санға отырғыштан еденге дейінгі қашықтықты қосады.

- ▶ **Салмағын өлшеу** дұрыс орнатылған, жақсы реттелген медициналық таразыда өлшейді. Аш қарынға іш киіммен, дәрет сындырғаннан кейін өлшену ұсынылады. Ауыр науқастарды алдын ала орындық салмағын анықтаған соң, отырғызып өлшейді. Таразыға аурудың асықпай көтерілгені абзал.
- ▶ **Көкірек қуысының шеңберін** сантиметрлік лентаны алдынан IV қабырғаның бойымен, ал сырт жағынан жауырынның ұшына сала отырып өлшейді. Сырқат қолдарын түсіріп, бір қалыпты дем шығарып тұруы тиіс. Өлшеу дем шығару және өте терең дем алу кезінде жүргізіледі.
- ▶ **Динамометрия.** Динамометрия деп бұлшық ет күшін өлшеу әдісін айтады. Оны арнайы динамометр деп аталатын аспаптың көмегімен жүргізеді. Динамометрді қолмен қысқанда аспап ішіндегі тіл шкала бойынша жылжып, қысуға қатысатын бұлшық еттің күшін көрсетеді. Динамометрияның көмегімен дененің түрлі бұлшық еттерінің күшін өлшеуге мүмкіндік болады.

- ▶ **Термометрия.**Әрбір науқасқа дене температурасын өлшеуді жүргізу қажет. Бұл науқаста қызбаның бар – жоғын анықтауға мүмкіндік береді. Дене температурасының пайда болуы ағзаның инфекцияға жауап реакциясы ретінде қаралады.
- ▶ **Спирометрия.**Спирометр өкпе сыйымдылығын анықтайтын құрал. Оны қолдану үшін терең дем алып спирометрдің ұшын ерінмен жинап қысып үрлейміз. Әйел адамдар мен ерлердің және спортшылардың өз ерекшеліктері болады.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗГА
РАХМЕТ!

